

Vi bjuder in till Nordisk konferens: Fokus på linoljefärg

Torsdag - fredag 30–31 januari 2025
Trädgårdens skola, Magasinsgatan 4 Mariestad, Sverige

Foto: Nyansering av vit linoljefärg. AK

Linoljefärg är en historisk, beprövad färgtyp som det finns lång erfarenhet kring tillverkning, användning, åldring, underhåll. Den har många goda egenskaper som gör den intressant i många tillämpningar och miljöer; för exteriört måleri och har stor potential att rädda historiska underlag, kulturarv och resurser. Genom nordiskt samarbete hoppas vi kunna arbeta för att bemöta den stora mängd missuppfattningar som finns kring linoljefärger, med vederhäftig information, källhänvisningar och erfarenheter. Genom goda, eller ibland mindre goda exempel, kan vi diskutera och nå samsyn kring synsätt, arbetsbeskrivningar, material och metoder i olika konkreta fall. Vi önskar att tillvarata och stärka sakkunniga hantverkares specialistkompetens i olika skeden genom hela byggprocessen. Om detta—och mycket mer—hoppas vi kunna inspirera till goda diskussioner, samarbeten, projekt och erfarenhetsutbyten. Varmt välkommen.

Målgrupp; Målare, linoljefärgsmakare, fastighetsägare och förvaltare, arkitekter, antikvarier, myndigheter.

Maximalt antal deltagare: 125 personer.

Deltagaravgift: 1600 SEK + moms inklusive alla måltider.

Anmälan: Du anmäler dig genom att klicka på följande länk (eller kopiera in den i ditt webbläsarfönster);

<https://forms.office.com/Pages/ResponsePage.aspx?id=Me2YB7D1NUmGPHPuJQWAbSmRIgyACwdPmXbp3lyloW5UODZWQ08xOTFIOUdEU1ZPOFdXQ1cwTjBSRy4u>

Frågor? Kontakta Henrik Larsson, Hantverkslaboratoriet, henrik.larsson@conservation.gu.se

Program TORSDAGEN den 30 januari

9.30-10.30 Registrering & kaffe utanför aulan på våning 4 i Trädgårdens skola

10.30-10.45 Välkomna!

Visioner kring ett nordiskt utbyte och samarbete kring linoljefärg.

Förhoppningar kring konferensen. Perspektiv på traditionella färger och hantverk.

Henrik Smith, Riksantikvarien i Norge

10.45-11.15

Linoljefärg från begynnelsen till idag— förändringar över tid

Hur gamla är de äldsta daterade bevisen på att man använt linoljefärg? Hur har tillverkning och användning av linoljefärg förändrats över tid fram till idag?

Jon Braenne, VelBevart, Professor emeritus vid GU Kulturvård

11.15-12.00

De tio vanligaste missförstånden om linoljefärg

Vilka vanliga och skadliga missuppfattningar finns om linoljefärg? Vad kan vi göra åt det?

Arja Källbom, Hantverkslaboratoriet/Målerikollegiet

12.00 Lunch serveras i korridoren utanför Aulan

13.00-13.30

Utbildningsvägar, kompetensutveckling samt kompetensförsörjning i Norden kring traditionellt måleri

Översikter av hur traditionella målare utbildas i de nordiska länder. Diskussion kring Hur möts behovet av traditionella målare ut i våra nordiska länder och hur skulle vi vilja att situationen var? Kan vi samarbeta i Norden kring kompetensförsörjning?

Ida M Ottersen, Alliero AS, Mirjam Korn, Dacapo Mariestad m fl

13.30-14.00

Att olja det byråkratiska maskineriet. Erfarenheter från två kommunala renoveringsobjekt med traditionella material och metoder.

När Tornhuset och Gamla Badhuset i Gustavsberg skulle renoveras upphandlades företaget som uppgavs sig ha kompetens att använda linoljefärg. Vad händer med byggprocessen händer när en sakkunnig målare, tillika kommunantikvarie, är beställare? Vilka lärdomar går att dra från dessa exempel?

Rasmus Norling och Björn Hedin, Värmdö kommun, Sverige

14.00-14.30

Vad säger Svanen och andra märknings/klassificeringssystem av målarfärg?

— vilka aktörer finns och vad har de för kriterier?

Hur beskrivs målarfärg av olika aktörer för att underlätta val av målarfärger? Vilka system finns och vad är deras intressen?

Cathrine Bülow, Ekobyggportalen

14.30-15.00 Kaffe serveras i korridoren utanför Aulan

Forts.

15.00-15.30

Anvendelse af linoliemaling i Danmark fra vikingetid til ind i 1900-tallet.

Eksempler på oprindelig brug, udvikling og vore dages rekonstruktioner både udvendigt og i interiører.

Line Bregnhøj, Nationalmuseet

15.30-16.00

Norska erfarenheter kring användning av linoljefärg för skyddade byggnader.

Exempel från olika aktörer som arbetar med kulturminnen i Norge. Fokus på lyckade projekt och kanske några exempel som gått mindre bra.

Cecilie Marie Ski Breen, Faglig leder avd. for kulturminner, WSP Norge AS

16.00-16.30

Erfarenheter från Finland kring användning av linoljefärg för skyddade byggnader.

Anna-Maria Kymäläinen, Museiverket

16.30-17.00

Erfarenheter från Åland kring användning av linoljefärg för skyddade byggnader.

Pia Sjöberg, specialsakkunnig kulturmiljö, Kulturbyrån. Ålands landskapsregering

17.00-17.15

Avslutning och reflektioner kring dagens föredrag.

Henrik Smith, Riksantikvarien med flera

17.15-18.45

After work i måleriutbildningens och snickeriets lokaler där vi bjuder på öl/vin/alkoholfritt samt: Nordiska linoljefärgstillverkare presenterar här sin färg med möjlighet att prova på och diskutera.

Vi har cirka 20 linoljefärgstillverkare i Norden. För de tillverkare som önskar finns möjlighet att presentera sitt fabrikskoncept. Möjlighet att få känna på redan torkade ytor på ett givet underlag. Möjlighet att få provmåla och uppleva våt linoljefärg.

19.00 Trerättersmiddag på Sill & Dynamit, Hamngatan 19 i Mariestad.

Restaurangen betraktas som kanske den bästa restaurangen i Mariestad och vi har bokat hela stället. Kom ihåg vilken meny du valt i samband med din anmälan (Fisk/Kött/Vegetariskt).

Restaurangen har ett brett utbud av öl från det egna bryggeriet samt ett brett sortiment av vin.

Maten ingår i din deltagaravgift medan du själv väljer och betalar önskad dryck på plats i restaurangen.

Program FREDAGEN den 31 januari

9.00-9.45

Lärdomar från rostskyddsfärgssystemet Pansarfärg

Vad kan vi lära oss av pansarfärgssystemet, ett sofistikerat, varaktigt och nästan bortglömt linoljebaserat rostskyddsfärgssystem från 1900-talets första hälft? Vilka utmärkande egenskaper har färgsystemet som kan vara användbara för att förbättra egenskaper hos dagens linoljebaserade rostskyddsfärger och kanske även för andra linoljefärger för utomhusbruk?

Arja Källbom, Hantverkslaboratoriet

9.45-10.30

Får vi marknadsföra linoljefärg som "sund" och "miljövänlig"?

Vad säger marknadsföringslagen och vad kan hända om man inte är insatt i den? Vad utmärker medveten eller omedveten greenwashing och hur kan vi lära oss att särskåda marknadsföring av målarfärg och andra byggprodukter? Vad ställer kraven på vederhäftighet vid påståenden enligt marknadsföringslagen för de som vill öka användning av till exempel linoljefärg?

Cathrin Bülow, Ekobyggportalen

10.30-11.00 Kaffe serveras i korridoren utanför Aulan

11.00-11.30

Samlade krafter för att ta fram viktiga materialdata

— för att använda i marknadsföring och öka vår samlade kunskap

Beskrivning av skäl till varför branschen behöver ta fram strategier för framtagning av materialdata. Vilka typer av data är nödvändiga och varför. Vilka data har vi redan? Vilka provningsmetoder kan användas? Hur skulle arbetet kunna finansieras?

Arja Källbom, Hantverkslaboratoriet/Målerikollegiet och Henrik Smith, Riksantikvarien

Anneli Kilpala, Engwall & Claesson

11.30-12.00

Avslutande uppsummering och diskussion. Gruppindelning och instruktion inför workshops.

Henrik Smith med flera.

12.00-13.00 Lunch i korridoren utanför Aulan

13.00-15.30 Färg- och hantverksworkshops uppdelade stationsvis

Stationerna finns i tegelbyggnaden på andra sidan gården och parkeringen 150m. Det står "Friskis & Svettis" på fasaden.

Hur tunt är tunt?

Här diskuterar vi uppfattningar och missuppfattningar kring skiktjocklekar vid applicering av linoljefärg. Varför är det viktigt att inte måla för tunt, särskilt vid utomhustillämpningar?

Inverkan av torrhalt och appliceringsmetoder. Mätning av skiktjocklekar med våtfilmkam.

Mätning av torrfilmstjocklekar.

Ansvarig för stationen; Ludvig Tigerhielm, Öfwerselö Byggnadshantverk

Småskalig linoljefärgstillverkning som målare kan utföra

Fram till 1900-talets första hälft kunde målare blanda sin egen linoljefärg till olika ändamål, samtidigt som de kunde justera köpta färgpastor till färg eller använda fabriksstillverkad linoljefärg. Idag är det inte så vanligt att målare kan göra sina små batcher av linoljefärg, utan de flesta köpa sin färg. Varför är det viktigt att målaren har kompetens att behovstillverka traditionella linoljefärger? Och hur kan man enkelt göra det?

Ansvarig för stationen; Tom Granath, Umbra Hantverk

Fortsättning nästa sida

Snickerier målade med laserande tekniker

Linda och Ulrika har jobbat med att återskapa snickerilasyrer på dörrblad från 1920-talet på byggnadsminnet Minervaskolan i Umeå. De pratar och visar om utmaningar med att hitta rätt pigment och verktyg för att hitta rätt uttryck i strukturer. Vi får också veta olika sätt att arbeta med lasyrer och även om lasyrer fria från lösningsmedel.

Ansvariga för stationen: Ulrika Åkesdotter och Linda Sandström, Kulturmåleri Västerbotten

Olika metoder för att uppnå olika ytfinish för linoljefärgsmålade ytor (stöppling, glättning mm).

Olika byggnadsläror och regelverk stipulerade förr hur arbetsgången skulle se ut för att uppnå olika ytfinish. Det här viktig yrkeskunskap som är på väg att utarmas. Hur kan vi diskutera och uppleva olika ytfinish hos linoljefärgsmålade ytor? Och vilka metoder kan användas för att modifiera ytfinish genom tillsatser eller efterbearbetning med verktyg? Vi får se exempel på stöppling, glättning, tillsatser för blanka eller matta ytor mm.

Ansvarig för stationen; Roger Studsrud, Malermester Studsrud AS

Studiebesök vid kulturmålarutbildningen på Dacapo

Ansvarig för stationen; Mirjam Korn, utbildningsansvarig, Dacapo Mariestad

Kaffe serveras i lokalen.

15.30

Konferensen avslutas.